

OBSAH.

Předmluva	XVII
---------------------	------

Oddíl první.

Rozhled a obecné pojmy.

I. Hospodářství jednotlivce (soukromé), hospodářství národní a hospodářství světové	1
II. Společné pojmy	
a) Účel a prostředek	2
b) Užitek a škoda	3
c) Potřeby	5
d) Prostředky	6
e) O statcích zvláště	6
f) Hodnota	9

Oddíl druhý.

Hospodaření jednotlivcevo.

a) Úvod	13
b) Potřeby, statky, užitečnost, hodnota	13
c) Hospodařiti znamená hledati maximum užitku v rámci obmezených prostředků	14
d) Užitek absolutní a relativní	14
e) Člověk se řídí relativním užtkem technické jednotky	15
f) Člověk se řídí též relativním nákladem technické jednotky	17
g) Ubývající užitek a rostoucí náklad. Mez spotřeby a výroby	18
h) Jak daleko jde člověk v úkoji různých potřeb. Zákon o vyrovnávání relativních užitků a nákladů mezních	18
i) Neplodnost mezního užitku rakouské školy	19

Oddíl třetí.

Mechanismus směnného společenství.

a) Důvod směny	21
b) Obtíže naturální směny	21
c) Hledá se statek, jenž by usnadňoval směnu	22
d) Statek peníze	23
e) Bezprostřední následky zavedení peněz	24
f) Výdělek a spotřeba	25
g) Kapitál	26
h) Hospodářský koloběh v peněžním hospodářství	27

<i>l)</i> Výnos podniku	28
<i>k)</i> Reálný hospodářský obsah a soustava hospodářských čísel	30
<i>l)</i> Vznik a velikost hospodářského čísla	31
<i>m)</i> Peněžní jednotka	33
<i>n)</i> Směnná hodnota a cena	38
<i>o)</i> Vysvětlení ceny	
1. Úvod	39
2. Obvyklý výklad cen a jeho kritika	40
3. Hospodářská rovnováha	41
4. Trh	42
5. Výklad absolutní hladiny cenové	43
6. Výklad cenových a směnných relací	45
<i>p)</i> Směnné společenství	51
<i>r)</i> Perspektiva času v hospodářském myšlení	
1. Úvod	52
2. Obecný účinek časového momentu	52
3. Úrok	53
4. Úrok a ceny	56
5. Úspory peněžní a reálné	56

Oddíl čtvrtý.

Hospodářství národní.

I. Úvod	59
II. Sociální ideál	
<i>a)</i> Pojem a obsah	60
<i>b)</i> Pokrok a nivelisace	62
III. Obyvatelstvo	
<i>a)</i> Úvod	63
<i>b)</i> Populační theorie a politika do Malthusa	65
<i>c)</i> Učení Malthusovo a jeho důsledky	68
<i>d)</i> Spor o učení Malthusovo	
1. Rozhled	70
2. Samozřejmosti učení Malthusova	71
3. Metodické základy zákona Malthusova	71
4. Jak se rozmnožují prostředky obživné vzhledem k obyvatelstvu?	72
5. Jak se rozmnožuje obyvatelstvo vzhledem k obživě?	73
6. Závěr	75
7. Společenská bída a přelidnění	76
8. Aplikace Malthusova učení	78
<i>e)</i> Populační politika nové doby	78
<i>f)</i> Populační statistika	78

D. Mezinárodní platy	
I. Naturální a peněžní směna mezinárodní . . .	472
II. Obchodní a platební bilance	472
III. Technika mezinárodních platů. Devisy . . .	473
IV. Směnečná parita	475
a) Devisy, znějící na měnu kovovou	475
b) Devisy, znějící na měnu nominální (papirovou)	478
V. Skutečné kursy devis	
a) Devisy s kovovou paritou	479
b) Devisy bez kovové parity	481
1. Relace mezi kovem a papírem	481
2. Relace mezi papírovou měnou dvou zemí	482
VI. Souvislost měn různých směnných společenství	483
VII. Souvislost mezi platební bilancí a domácí měnou	
a) V zemi je měna kovová	485
b) V zemi je měna papírová	486
VIII. Umělá regulace platební bilance a kursu devis.	
Ochrana měny	487
IX. Náprava pokleslé měny papírové	
a) Stabilita měny	
1. Stabilita peněžní jednotky jako cíl nápravy měny	490
2. Prostředky k dosažení stálosti měny	490
b) Velikost měnové jednotky	
1. Měnová jednotka jako cíl nápravy měny	494
2. Měnová reforma vzhledem k peněžní jednotce	
a) Úvod	494
β) O deflaci	
1. Pojem deflace	496
2. Metóda deflace	
a) Deflace oběživa	497
β) Deflace umělým kursem	498
γ) Deflace a ekonomisace	498
3. Kritika umělé deflace	499
c) Technické cíle měnové nápravy	502
X. Československá měnová politika	
a) Úvod. Stav měny v době převratu. Troji údobí československé měnové politiky	503
b) Dekretální údobí měnové politiky	505
c) Stabilizační údobí měnové politiky	506
d) Údobí deflační	507
E. Ostatní hospodářské a sociální styky mezinárodní	509

Oddíl šestý.

Národní hospodářství jako věda.

A. Z dějin vědy hospodářské. Literatura	
I. Starověk a středověk	511
II. Merkantilismus	
1. Hospodářské a ideové základy	511
2. Obsah učení a politiky	512
3. Zástupci	513
4. Praktické provádění	514
III. Směry, opírající se o přirozenoprávní filosofii	
A. Rozhled. Filosofičtí předchůdci	514
B. Fysiokraté	
a) Hospodářské základy	516
b) Obsah učení	516
c) Zástupci	518
d) Provádění myšlenek fysiokratických	518
C. Individualistická škola, klasikové a jejich pokračovatelé	
a) Hospodářské poměry	519
b) Učení	519
c) Zástupci	520
d) Praktické provádění v hospodářské politice jednotlivých států	521
D. Naturalistický socialismus	
a) Ideové základy	523
b) Z dějin naturalistického socialismu a komunismu	524
α) Francie	524
β) Anglie	526
γ) Německo	527
c) Pokusy s praktickým prováděním	527
d) O agrárním socialismu zvláště	529
E. Anarchismus	529
IV. Doba nová	
A. Rozhled	530
B. Směry občanské nauky	531
C. Evolucionistický socialismus	535
D. Učebnice a díla obecná	541
B. Filosofie hospodářského myšlení	
I. Základní pojmy	
1. Subjekt a objekt poznání	548
2. Objekt reálný a objekt myšlenkový	548
3. Představy a pojmy	549
4. Předmět a jeho vlastnosti	549

5. Kvalita a kvantita. Polarisace kvalit	550
6. Různost kvalit je založena různým způsobem pozorování	551
7. Kvalita a hodnota	551
8. Pozorování a pochopení. Racionalita	552
II. O vědě a vědách	
1. Vědy o formách lidského myšlení a vědy empirické	554
2. Co rozčleňuje vědy empirické	555
3. Základní rozdíl v kvalitách a ve způsobu pozorování	
a) Vlastnosti přirozené	556
b) Vlastnosti vztahové	557
4. Rozdíly kvalit vztahových. Postuláty a normy	558
5. Ke každému způsobu pozorování zjevů náleží určitý způsob jejich pochopení	
a) Příčinnost zjevů přirozených	558
b) Teleologie zjevů chtěných	559
c) Logický důvod toho, co býti má	560
6. Souvislost všech tří způsobů pozorování	561
7. Ke každému způsobu pozorování náleží určitý způsob hodnocení	
a) Hodnocení vlastností přirozených	562
b) Hodnocení kvalit vztahových	
1. Hodnota pozitivní a negativní	563
2. Hodnota subjektivní a objektivní kvalit účelových	563
8. Trojdílnost věd empirických	565
9. Pokrok věd ve sjednocení způsobu pozorování	
a) Očista věd přírodních	565
b) Očista věd normativních	566
c) Vědy teleologické	567
10. Vědy theoretické a praktické	
a) Hodnocení ve vědě	568
b) Hodnotný úsudek kvalit účelových kriteriem věd theoretických a praktických	569
c) Soustava věd praktických	570
III. O vědě hospodářské	
1. Snahy o vymezení předmětu vědy hospodářské	
a) Předmět vědy hospodářské se určuje potřebami	571
b) Předmět vědy hospodářské se určuje principem hospodárnosti	572

c) Jiné pokusy o určení předmětu vědy hospodářské	573
2. Který všeobecný způsob pozorování svědčí vědě hospodářské	
a) Nemožnost normativní konstrukce vědy hospodářské	575
b) Nemožnost hospodářské přírodovědy	575
c) Hospodářská věda je věda teleologická	576
3. Zvláštní způsob pozorování vědy hospodářské	
a) Úvod	577
b) Třídění postulátů podle obsahu	
1. Postuláty originární a derivativní	577
2. Postuláty subjektivní a objektivní	578
c) Hospodářský postulát jest nutně originární	579
d) Rozvětvení hospodářských postulátů	
1. Úvod	580
2. Účinky subjektivní	580
3. Účinky objektivní	581
e) Subjektivní hospodářský postulát	583
f) Objektivní postulát hospodářský	586
4. Soustava hospodářské vědy	
a) Hospodářská teorie	589
b) Hospodářská praxe vědecká	596
c) Hospodářská historie	600
d) Soustava hospodářské vědy. Rekapitulace	602
e) O umístění finanční vědy zvláště	603
5. Zákony hospodářské teorie	
a) Zákony formální a materiální	604
b) Zákony induktivní a deduktivní	605
c) Absolutní zákony formální a zákony „přirozené“	606
6. Hospodářství a technika	607
Doslov	609

IV. Příroda jakožto podklad hospodářské činnosti člověka	80
V. Vývoj národního hospodářství	81
VI. Organisační působnost státu	
a) Pojem společenského zřízení	85
b) Podstata platných společenských řádů	88
c) Povšechná kritika platných společenských řádů	93
d) Individualismus — socialismus	99
e) Kolektivistické prvky v platných společenských řádech	105
f) Volná soutěž. Prvky novodobého přerodu soustavy hospodářské	
1. Pojem volné soutěže	110
2. Účinky volné soutěže	
a) Regulace výroby a spotřeby	110
β) Národohospodářský zájem	111
γ) Účinky sociální	113
3. Vyloučení volné soutěže	
a) Faktické	113
β) Právní	114
γ) Smluvní	
1. Rozhled	114
2. Kartely, Syndikáty	114
4. Přerod soustavy hospodářské	116
VII. Státní organisace peněz	
A. Úvod	118
B. Organisace peněz kovových	
a) Kovy peněžním statkem	119
b) Technická organisace peněz	
1. Od vážení k ražbě	120
2. Pojmy mincovní techniky	122
3. Zákon Greshamův	122
4. Mincovnictví v Rakousku	123
5. Mincovnictví v Československu	125
6. Srovnání mincovních jednotek různých států před válkou	126
c) Právní organisace peněz kovových	
1. Pojem měny. Mince kurrantní a drobné	128
2. Měnová jednotka	130
3. Měnové mince s volnou ražbou a bez ní	
a) Peníze drobné	133
β) Mince kurrantní bez volné ražby vedle mincí kurrantních s volnou ražbou.	
Tak zvaná dvojitá měna neúplná	138

γ) Osamocené kurrantní mince bez volné ražby	139
d) Peněžní a měnová jednotka. Co charakterisuje měnu?	142
C. Organísace peněz papírových	148
a) Nepružnost peněz kovových	148
b) Bankovky	
1. Cedulová banka	155
2. Výdej bankovek	155
3. Ochrana jednotky peněžní	157
4. Cedulová banka československá	162
c) Státovky	
1. Pojem státovky	163
2. Peněžní povaha státovky	165
3. Odstranění státovek	168
d) Měna papírová	
1. Pojem papírové měny	168
2. Směnná hodnota papírové měny	170
3. Metalismus a normalismus v peněžní theorii a praxi	173
4. Některé zjevy provázající papírovou měnu	177
5. Náprava poklesu měny	180
VIII. Organísace úvěru	
a) Pojem a druhy úvěru	180
b) Národohospodářský význam úvěru	184
c) Organísace úvěru	185
d) Druhy cenných papírů	186
1. Dluhopisy	188
2. Poukázky	191
3. Listiny opravňující k podílu na jistém ma- jetku resp. výnosu	192
4. Listiny depositní	193
e) Organísace úvěrových ústavů	194
IX. Organísace výdělečné činnosti	
A. Rozhled	194
B. Podnik. Pojem a funkce	195
C. Technický obsah podniku	
1. Úvod	198
2. Organísace práce	
α) Pojem a rozdíly hospodářské práce	198
β) Technická organísace práce	200
γ) Právní organísace práce	204
3. Organísace kapitálu	206
D. Podnikatelské formy	
a) Úvod	208

b) Jednotlivé skupiny podnikatelských forem	
1. Podniky individuální	208
2. Podniky společenské	209
α) Formy kapitalistické	
1. Povšechný přehled	209
2. O společnostech akciové zvláště	210
3. Těžerstva	214
β) Formy svépomocné. Družstva svépomocná	214
E. Různá odvětví výdělečné činnosti	
I. Rozhled	216
II. Výroba	
A. Úvod	
a) Pojem výroby	216
b) Regulace výroby	219
c) Některé tendence patrné ve vývoji výroby	220
B. Výroba prvotní	
a) Rozhled	223
b) Výroba zemědělská	
1. Zvláštnosti výroby zemědělské	224
2. Vláda nad půdou	
α) Právní úprava	225
β) Rozdělení půdy	228
3. Výrobnost a výnosnost. Intensita výroby	230
4. Péče o zvýšení zemědělské výrobnosti	
α) Rozhled	233
β) Hospodárné jednotky podnikové	234
γ) Činitel práce. Hospodářské vzdělání	235
δ) Meliorace půdy	236
ε) Stroje a motory	237
ζ) Zemědělský úvěr. Zadlužení	237
η) Zemědělské ceny. Clá	239
θ) Ostatní prostředky	240
5. Sociální problémy zemědělské	241
6. Orgány zemědělské politiky	243
c) Zvláštnosti výroby lesnické	243
d) Hornictví	244
C. Výroba průmyslová	
a) Pojem a povaha průmyslové výroby	
1. Pojem průmyslové výroby	246
2. Povaha průmyslové výroby	
α) Činitel přírodní. Stanoviště	247
β) Poměr mezi výrobním nákladem a rozsahem výroby	247
b) Vývoj technické a hospodářské organizace v průmyslové výrobě	249

c)	Vývoj právní organisace průmyslové výroby. (Živnostenský řád.)	
1.	Cechy	252
2.	Zánik cechů. Soustava hospodářské svobody	253
3.	Reakce nové doby	254
d)	Sociální a produktivní problém v průmyslu .	255
e)	Otázka živnostenská v průmyslu	
1.	Kořen živnostenské (řemeslnické) otázky .	255
2.	Zásadné dvojí řešení	261
3.	Pojištění živnostníků	265
f)	Péče o zvýšení produktivity v průmyslu	
1.	Činitel práce	
α)	Přehled	265
β)	Průmyslové vzdělání	266
γ)	Vědecké řízení práce	267
δ)	Ochrana duševní práce	267
2.	Kapitál	
α)	Peněžní kapitál. Úvěr	268
β)	Stroje a motory	269
3.	Podnikové jednotky	269
4.	Ceny a cla	270
5.	Ostatní prostředky	271
g)	Orgány průmyslové politiky	
1.	Dobrovolné organisace	
α)	Spolky, svazy	271
β)	Družstva	272
γ)	Kartely, syndikáty, trusty	272
2.	Nucené organisace	
α)	Zájmové	272
β)	Místní	274
D.	Obchod	
a)	Pojem a rozdělení	274
b)	Národohospodářský význam obchodu	275
c)	Organisace obchodu	
1.	Samočinná	277
2.	Organisace a regulace státní	
α)	Úvod a rozhled	277
β)	Směry regulace obchodu	278
γ)	Prostředky regulace obchodu	278
d)	Živnostenská a sociální otázka v obchodě . .	279
e)	O bursách zvláště	
α)	Pojem a rozdělení	281
β)	Z dějin burs	282
γ)	Organisace burs	282

δ) Návštěvníci bursy	283
ε) Bursovní obchody	284
E. Doprava	
a) Úvod. Pojem a rozdělení dopravy	286
b) Národohospodářský význam dopravy	287
c) Jednotlivé druhy dopravních prostředků	
1. Doprava po souši	
α) Silnice	288
β) Železnice	
1. Pojem a význam železnic	289
2. Správní principy zřizování a provozu železnic	291
3. O železničních tarifech zvláště	293
2. Plavba po vodě a letectví	298
3. Elektřina ve službě dopravy	299
4. Pošta	300
F. Peněžnictví	
a) Banky a bankovní obchody	
1. Úvod	301
2. Pasivní obchody	302
3. Obchody aktivní	303
4. Obchody ostatní	305
b) Jednotlivé druhy bank	
1. Banky cedulové	307
2. Banky hypoteční	308
3. Zakladatelské banky	309
4. Banky makléřské	310
5. Spořitelny	310
6. Záložny a Raiffeisenky (Kampeličky)	311
7. Okresní hospodářské záložny	312
8. Kumulativní sirotčí pokladny	312
9. Zastavárny	313
F. Výnos podniků a jeho rozdělení	
a) Pojem výnosu podnikového	313
b) Výnos národní práce	316
c) Rozdělování výnosu	
1. Úvod	317
2. Rozvrh objektivního výnosu v podniku	319
3. Kapitál a podnikatelský výnos	320
4. Podíl práce a kapitálu	
α) Úvod	321
β) Hranice	322
γ) O skutečném podílu práce a kapitálu rozhoduje moc	324
5. Podíl státu a veřejných svazků	330

6. Výnosy rentové	
a) Přehled	331
β) O pozemkové rentě zvláště	
αα) Přehled	332
ββ) Renta zemědělská	332
γγ) Renta stavební	334
δδ) Pozemková renta a sociální otázka. Daň z přírůstku hodnoty půdy	337
X. Hospodářství veřejných (nucených) svazků	
A. Pojem veřejných svazků	338
B. Přehled a zásady hospodářství veřejných svazků	342
C. Příjmy veřejných svazků	
1. Druhy příjmu	345
2. Soustava daňová	
a) Pojem daně	345
b) Zásady daňové	346
c) Soustava daňová	
α) Složitost soustavy daňové	350
β) Druhy daní	
1. Přehled	351
2. Daně výnosové	351
3. Daň důchodová (z příjmu)	354
4. Daně postihující hotový důchod ne- přímou	
αα) Úvod	355
ββ) Obsah zdanění	357
γγ) Forma zdanění	358
γ) Nepřímé účinky daňové soustavy	359
δ) Přesunování daní	359
ε) Rozdělení daní mezi nucené svazky různého druhu	361
D. Úvěr nucených svazků	
a) Potřeba úvěru. Rovnováha kvantitní a kvalitní	362
b) Rozsah úvěru nucených svazků	366
c) Forma úvěru nucených svazků	367
d) Konverse dluhů	368
E. Souvislost mezi státními financemi a měnou	369
F. Formální stránka hospodářství nucených svazků. Rozpočet	
a) Úvod. Pojem rozpočtu	370
b) Vlastnosti rozpočtu	370
c) Projednání rozpočtu	371
XI. Hospodářství spotřební	
a) Úvod a rozhled	372
b) Důchod základem spotřebního hospodářství	373

c) Soustava důchodů	376
d) Rozdělení důchodů a regulace důchodová . .	378
e) Upotřebení důchodů	
1. Úvod	379
2. Spotřeba	380
3. Úspora	383
XII. Sociální problémy dnešní společnosti	
a) Společenské třídy	384
b) Problém chudoby a chudinství	387
c) Problém středostavovský	392
d) Dělnická otázka	
1. Úvod	399
2. Jak včlánkovat dělnictvo do výrobního procesu?	400
α) Nezaměstnanost	400
β) Konstitucionalismus v podniku	402
3. Pracovní smlouva	
α) Vývoj pracovní smlouvy za volné soutěže	403
β) Kolektivizace pracovní smlouvy	405
γ) Pracovní smlouva a státní moc	
αα) Činnost informační	408
ββ) Podpora svépomoci	409
γγ) Zákonodárství v ochranu dělnictva .	410
δ) Rozbor pracovní smlouvy	
αα) Subjekt pracovní smlouvě	412
ββ) Objekt pracovní smlouvy	
1. Pracovní výkon	413
2. Pracovní doba	414
3. Mzda	420
4. Zaopatření nezaměstnaných a k práci nezpůsobilých dělníků a jejich příslušníků	
α) Pojem sociálního pojišťování	428
β) Význam sociálního pojišťování	431
γ) Úhrada sociálního pojišťování	432
δ) Starobní pense	434
ε) Přehled druhů sociálního pojišťování . .	435
ζ) O péči o nezaměstnané zvláště	435
e) Orgány sociální politiky	438
XIII. Hospodářská krise	440

Oddíl pátý.

Hospodářství světové.

A. Pojem a rozhled	444
B. Hospodářské právo světové	
a) Formální povaha	445

b) Obsah světového práva hospodářského	445
C. Mezinárodní směna a její regulace	
I. Pojem a podnět mezinárodní směny	446
II. Hospodářství světové a hospodářství národní	
a) Samočinná tendence k hospodářství světovému	448
b) Suverenita hospodářství národních	
1. Fakt politické organizace v suverenních státech	449
2. Hospodářské zájmy jsou podřízeny politickým cílům	
α) Úvod	450
β) Národnost a jazyk	450
γ) Národnost jako krevní a kulturní společenství	451
δ) Národ a stát	452
3. Historický přehled	
α) Merkantilismus	455
β) Fysiokratismus. Klasická škola hospodářská	455
γ) Nacionalismus. Protekcionismus	456
c) Hospodářská autonomie a obchodní smlouvy	
1. Úvod	458
2. Obsah obchodních smluv	459
d) O clo zvláště	
1. Pojem cla	460
2. Technika celní	
α) Právní vznik cla	460
β) Forma vyměřování cla	460
γ) Placení cla	461
δ) Sečkáání a vrácení cla v řízení zušlechťovacím	461
ε) Celní území	462
ζ) Administrace celní	462
3. Hospodářská soustava celní	463
4. Hospodářská funkce cla	464
5. Clo a ceny	467
e) Ostatní prostředky politiky zahraničního obchodu	
1. Prohibice. Povolovací řízení. Dovozní a vývozní monopol	469
2. Prémie vývozní	469
3. Berní soustava a zahraniční obchod	470
4. Měna a zahraniční obchod	471
5. Obchodní zastoupení v cizině	471